

NACIONALNI PROGRAM 56. FESTIVALA

Alica izme

Piše **Mate ĆURİĆ**

Moram priznati da se slabo sjećam bajke o Alisi u ze..., a i slabo sam ih čitao, više sam bio u svijetu Divljeg zapada koji je mirisao na kadulju i bio negdje nedokučivo dalek i još se jasnije znalo tko je dobar a tko loš, pa se bojim da ne pretjeram u doživljaju Šorkovog filma (scenarij i režija) »U zemlji čudesa«, koji upravo priziva onaj bajkoviti lik Alise pa ga je zato dao da ga kao Alica (kroatizirana junakinja) nosi glavna glumica dvanaestogodišnja Marija Stjepanović. A zašto ne bih ovaj put i pretjerao kad, evo, za to imam pravog razloga. Dva puta sam zaplakao na domaćem filmu - »Kozari« kada junak podmeće ruku pod bajnetu da sakrije sklonište i spasi majku i dijete te jučer na »U zemlji čudesa« kada Alica naziva New York uvjeren da joj se nitko neće javiti, a javi se legenda jazza, saksofonist Sanny Sammer.

Naravno, nisam zaplakao zbog njega, već zbog poplave emocija i očekivanja koje hrvatski film posljednjih dvadesetak godina toliko željno očekuje, a nikako da se preliju, pa je tim pozivom male Alice otklonjena konačno sva sumnja da se dobro dobrim vraća i da smo konačno ljudi, a ne figure. Za to je zapravo najzaslužniji Roma, glavni lik filma (Franjo Kuhar) šutljivi svirač saksofona, osobenjak na periferiji života, a po ožiljcima koje vidimo očitno junak rata, ali i uporan da takav ostane i u miru, koji nosi, čuva i očuva svoje dostojanstvo, moralnost, istinoljubivost,

odanost, prijateljstvo i nadasve ponos... prepoznajete li uopće sve ove karakteristike u današnjoj Lijepoj našoj zemlji čudesa, u kojoj je nekima još uvijek važniji artizam=egoizam od nade i vjere da je moguće biti i klošar Roma (ne samo Rom), a ostati Čovjek - usporavan i ponosan.

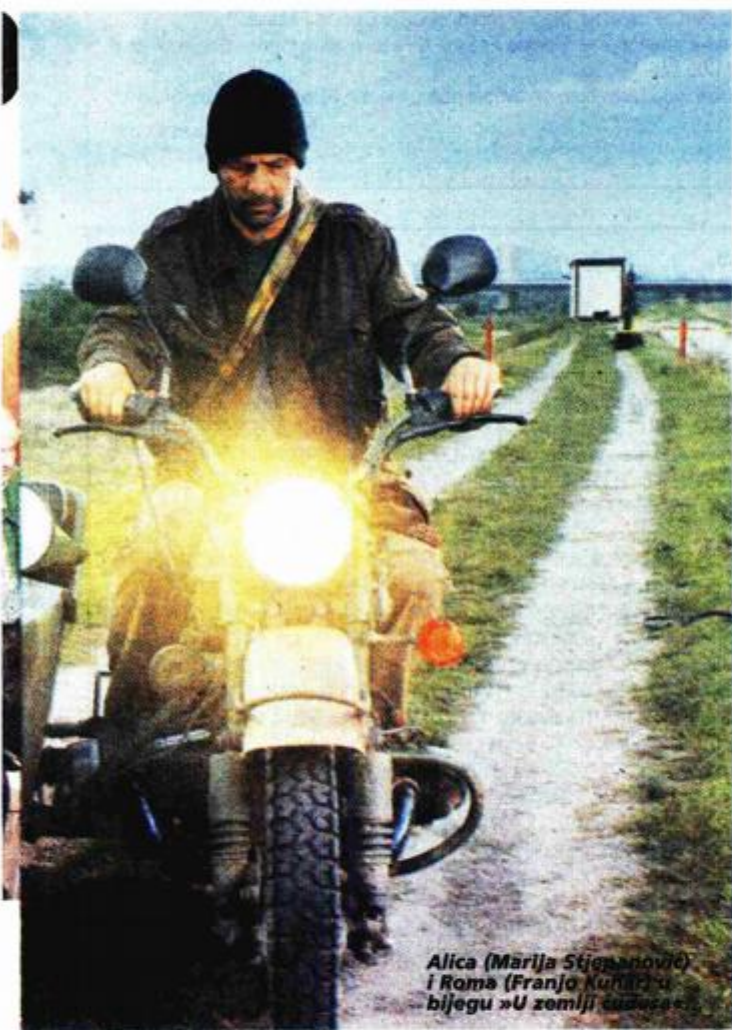
Baš nekako kao u »Arminu« kada otac, kojega igra Hadži-

hafizbegović, na kraju svih peripetija sa sinom vezanih za audiciju odbija milostinju umjesto nastupa. Ponos, dostojanstvo čovjekoljublje, ustrajnost i vjera..., zar smo sve to svalili na dječja leđa da bismo se mogli valjati u blatu?, pita se skupa s nama Šorak, i tu počinje priča svih priča o Alici u zemlji čudesa, između neba i zemlje, djevojčici ostavljenoj

IGRANOG FILMA U PULI: »U ZEMLJI ČUDESNA« DEJANA ŠORKA - RIJEČ KRITIKE - ČETVRTI DAN

Među neba i zemlje

Alica (Marija Stigmanović)
i Roma (Franjo Kužić) u
bijegu »U zemlji čudesa«

...i na nišanu Josana (Goran Bogdan)

Uzajamno povjerenje ili razočaranje, spoznaja, nada ili rezignacija? Roma će dati život za Alicu, koja živi u lažnom uvjerenju da ima rak, ona će mu na grob staviti cvijeće kao pravom junaku, ali golica broj s poledine fotografije tamnoputog jazzista. Grlo se steže, ruke se sklapaju u vapaj da Alica ne doživi ono što je Rom Vejzin doživio kod sudara u »Kanal«, a grop u grlu razbio je glas s druge strane telefona: »Yes, I'm Sanny Sammer!«. Suze je nemoguće zaustaviti

na milost i nemilost životu, koji nije lak. Otac joj je stradao kradući ugljen u rudniku u kojemu se još samo gomilaju leševi iz ratova, majka se prodaje da bi zaradila za doktore (Dora Lipovčan). Sa stricem (Borko Perić) skuplja gelere i čahure osiromašene uranom u osiromašenom hercegovačkom kamenjaru na NATO-ovom vojnom poligonu, bra-

nitelj bez ponosa, ali s peespeom (Goran Bogdan), pljačka kockarnice i tuče obitelji, doktori love u mutnom na nesreći ozračeni (Tarik Filipović), pa se Alica stvarno nalazi u čudu.

Onaj tko se jednom osovi, teško će pokleknuti, a onaj tko nauči puzati, takav će putem i gmizati, pa će tako i Alica u čudesnoj igri nadarene Marije

sav teret ponijeti na svojim leđima. Jednako u priči kao i na filmu pa nas taj osjećaj prati cijelog trajanja i kao da s njom dijelimo to svoje breme na njenim nejakim leđima. Onog trena kada ju je Roma malo rasteretio i pripomogao, preuzimajući brigu o njoj kao svoje poslanje, odahnuli smo uvjereni da će biti i nama lakše pa sada sva odgovornost i očeki-

vanje leži na tom tihom liku saksofonista, koji s ljubavlju čuva fotografiju s telefonskim brojem big Sammera i glanca Old Slima, instrument koji mu je on osobno poklonio za jedne zgone u New Yorku. Istina, još jedna laž, obmana starijih da bi se lakše podnosili, bajka visi u zraku, a balkanski primitivizam pritišće.

Uzajamno povjerenje ili ra-

zočaranje, spoznaja, nada ili rezignacija? Roma će dati život za Alicu koja živi u lažnom uvjerenju da ima rak, ona će mu na grob staviti cvijeće kao pravom junaku, ali golica onaj broj s poledine fotografije tamnoputog jazzista. Grlo se steže, ruke se sklapaju u vapaj da Alica ne doživi ono što je Rom Vejzin doživio kod Sudara u »Kanal« kada su mu zatvorili

vrata, a grop u grlu razbio je glas s druge strane telefona: »Yes, I'm Sanny Sammer!«. Suze je nemoguće zaustaviti. Možda je tomu dobrim dijelom pridonijela i glazba Mate Matišića. Pa zar je potrebno toliko nauke da se premosti toliki put od ponosa do slave, od trnja, blata i sporednih kolosijeka do zvijezda i suhe hotelske sobe, a na kraju se ispostavi da je sve palo na debitantska filmska leđa male Marije i velikog Franje. Malo je njima dati Zlatne arene i Breze - oboje.

Eto, ispalo je tako da smo u novi život i iskorak hrvatskog filma zakoračili s novim likovima, glumcima (novo vino u novim bačvama), što je ujedno još jedna iznimno dragocjena poruka u nizu koje nam Šorka obilato nudi u svom bez konkurencije najboljem filmu, možda i jednom od pet najboljih hrvatskih filmova uopće, svojevrsnoj prekretnici koja će se ubuduće uspoređivati na način: sve ono do filma »U zemlji čudesa« i nakon njega. Tomu su u značajnoj mjeri pridonijeli iza kamere Vjekoslav Vrdoljak (poslije Glembajevih najsnažnija impresija), montažer Veljko Segarić, još jednom besprijekorni Dora i Borko te pravo otkriće Goran Bogdan kao Josan.

Ako će ista ponovo vratiti domaću publiku u kina, onda je to ovaj film i s ovakvom formulom, a uvjeren sam da ga neće zaobići ni svjetski festivali i nagrade. Sad stvarno moram stati.